

Guía Docente

Datos Identificativos					2023/24
Asignatura (*)	Investigación Cualitativa en Educación	Código	652536004		
Titulación	Máster Universitario en Dirección, Xestión e Innovación de Institucións Escolares				
Descritores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Mestrado Oficial	1º cuatrimestre	Primeiro	Obrigatoria	3	
Idioma	CastelánGalego				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Pedagogía e Didáctica				
Coordinación		Correo electrónico			
Profesorado		Correo electrónico			
Web					
Descrición xeral	En primeiro lugar, presentarase a pluralidade epistemolóxica que caracteriza a investigación en ciencias sociais e, particularmente, nas ciencias da educación. Seguidamente abordaranse os diversos enfoques que se ten desenvolvido no eido da metodoloxía cualitativa, para pasar a traballar sobre as técnicas e instrumentos mais destacados: entrevistas, observacións e diarios, baixo os criterios de rigor metodolóxico e respecto ós principios éticos.				

Competencias do título

Código	Competencias do título
A12	E12: Analizar investigacións cualitativas en educación e discutir as súas implicacións.
B1	CB6: Posuír e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, en moitas ocasións nun contexto de investigación.
B3	CB8: Que o estudiantado sexa capaz de integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
B4	CB9: Que o estudiantado saiba comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades.
B17	G12: Adquirir unha formación metodolóxica para realizar investigacións educativas.
B18	G13: Establecer os descritores xerais que caracterizan unha investigación: seleccionar, elaborar, tratar e interpretar os datos, e presentar os resultados de acordo cos propósitos da investigación.
C1	T1: Expresarse correctamente, tanto de forma oral como escrita, nas línguas oficiais da comunidade autónoma.
C2	T2: Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.
C3	T3: Empregar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercizo da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C7	T7: Desenvolver a capacidade de traballar en equipos interdisciplinares ou transdisciplinares, para ofrecer propostas que contribúan a un desenvolvemento sostible ambiental, económico, político e social.
C8	T8: Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Comprender as bases epistemolóxicas, metodolóxicas e éticas da investigación cualitativa en educación.	AM12	BM1 BM17 BM18	CM8

· Analizar investigacións cualitativas en educación e discutir as súas implicacións.	AM12	BM1 BM3 BM17 BM18	CM1 CM2 CM3
Deseñar e desenvolver procesos de investigación cualitativa en escenarios escolares.		BM1 BM3 BM4 BM17 BM18	CM1 CM3 CM7 CM8

Contidos	
Temas	Subtemas
Pluralidade epistemolóxica, conceptualización e evolución.	-Natureza da investigación educativa. -Tradicións de investigación no ensino. -Características da investigación cualitativa
Aproximacións metodolóxicas: estudo de caso, etnografía, etnografía performativa, autoetnografía, investigacións biográfico-narrativas, análise dos discursos.	-Tipoloxías de investigación cualitativa -Características das diversas aproximacións metodolóxicas en investigación cualitativa
Diseño da investigación e desenvolvemento do traballo de campo.	-O proceso de investigación cualitativa. -Fases no desenvolvemento da investigación cualitativa.
Procedementos de recollida de datos: entrevistas, observacións, diarios e relatos biográficos.	-Planificación, desenvolvemento e análise de entrevistas. -Planificación, desenvolvemento e análise de observacións. -Realización e análise de diarios. -A biografía como técnica de investigación.
Proceso de análise e interpretación dos datos e comunicación dos resultados.	-A análise dos datos cualitativos. -Enfoques e procedementos de codificación de datos cualitativos. -A difusión dos resultados de investigación cualitativa.
Calidade, reflexividade e ética na investigación cualitativa	-Falsos mitos na investigación cualitativa. -Criterios de rigor metodolóxico na investigación cualitativa. -Ética na investigación cualitativa.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Estudo de casos	B3 C7 C8	4	20	24
Traballos tutelados	B1 B3 B4 B17 B18 C1 C2 C3	4	20	24
Presentación oral	A12 B3 B17 C8	7	6	13
Análise de fontes documentais	A12 B1 B4 B17 B18 C1 C2 C3	3	8	11
Atención personalizada		3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Proporanse análises de casos de investigacións que se traballarán tanto individualmente coma en grupo baixo a orientación da profesora
Traballos tutelados	Elaboraranse temas a partir dunha procura bibliográfica.
Presentación oral	Exporanse os principios e conceptos básicos da materia.

Análise de fontes documentais	Realizarase un estudo crítico de diversos materiais escritos ou audiovisuais vencellados coas temáticas que se traballarán na materia.
-------------------------------	--

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos Traballos tutelados Análise de fontes documentais	O alumando, a través das tutorías, recibirá as orientacións e o apoio para a realización das actividades formativas propostas.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Estudo de casos	B3 C7 C8	Rigor na análise dos elementos do caso. Coherencia co tipo de estratexia a seguir. Resposta ós elementos clave que se presentan en cada caso. Respostas argumentadas.	40
Traballos tutelados	B1 B3 B4 B17 B18 C1 C2 C3	Elaboración dun discurso argumentado. Identificación dos puntos clave do tema de estudo. Cumprimento das normas de redacción e de citación bibliográfica.	40
Análise de fontes documentais	A12 B1 B4 B17 B18 C1 C2 C3	Selección das ideas principais e análise crítica dos argumentos e propostas.	20

Observacións avaliación

A UDC regula a matrícula de estudantes a tempo parcial, criterios que deben ser tidos en conta polos docentes de cada materia. Así pois, será necesario que o alumnado con este tipo de réximen de dedicación, informe ó profesorado para que se poida concretar de mutuo acordo o sistema de ensino-aprendizaxe personalizado que se vai implementar en cada caso.

Fontes de información

Bibliografía básica	<p>Angrosino, M. (2012). Etnografía y observación participante en investigación cualitativa. Morata. Banks, M. (2010). Los datos visuales en investigación cualitativa. Morata. Denzin, N.K. y Lincoln, Y. (2012) (Comp.). Manual de investigación cualitativa. Gedisa. Flick, U. (2004): Introducción a la investigación cualitativa. Morata. Gibbs, G. (2012). El análisis de datos cualitativos en investigación cualitativa. Morata. Goetz, J.P. y LeCompte, M.D. (1988). Etnografía y diseño cualitativo en investigación educativa. Morata. González Sanmamed, M. (1995): Aprender a enseñar: mitos y realidades. Publicaciones de la Universidad de A Coruña. Kvale, S. (2011). Las entrevistas en Investigación Cualitativa. Morata. Rapley, T. (2014). Los análisis de la conversación, del discurso y de los documentos en investigación cualitativa. Morata. Simons, H. (2009). El estudio de caso. Teoría y práctica. Morata. Stake, R. (1998): Investigación con estudio de casos. Morata. Rodríguez Gómez, G., Gil Flores, J. y García Jiménez, E. (1996): Metodología de la investigación cualitativa. Aljibe. Zabalza, M.A. (2004). Diarios de clase. Un instrumento de investigación y desarrollo profesional. Narcea.</p>
----------------------------	---

Bibliografía complementaria

- Angrosino, M. (2007). *Doing Ethnographic and Observational Research*. Sage Publications. Bolívar, A., Domingo, J. y Fernández, M. (2001). *La investigación biográfica-narrativa en educación. Enfoque y metodología*. La Muralla. Borda, P., Dabenigno, V., Freidin, B. & Güelman, M. (2017). *Estrategias para el análisis de datos cualitativos*. Instituto de Investigaciones Gino Germani. Recuperado de http://209.177.156.169/libreria_cm/archivos/pdf_1605.pdf
- Coffey, A., & Atkinson, P. (2003). *Encontrar el sentido a los datos cualitativos: estrategias complementarias de investigación*. Universidad de Antioquia. Creswell, J. W. (1994). *Research design: Qualitative and quantitative approaches*. Sage Publications. Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions*. Sage. Creswell, J.W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. Sage. <https://doi.org/10.5539/elt.v12n5p40>
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions (5th Ed.)*. Sage Publications. Creswell, J.W., & Creswell, J.D. (2018). *Research design. Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage. <https://bit.ly/2Tk0nYP>
- Creswell, J.W., & Plano Clark, V. (2018). *Designing and conducting mixed methods research*. Sage. Christ, T.W. (2010). *Teaching mixed methods and action research: Pedagogical, practical, and evaluative considerations*. In Tashakkori, A., & Teddie, C. (Eds.), *SAGE handbook of mixed methods in social and behavioural research*. Sage. <https://doi.org/10.4135/9781506335193.n25>
- DeCuir-Gunby, J. & P. Schutz, P. (2017) (Eds.), *Developing a mixed methods proposal: A practical guide for beginning researchers*. Sage. Denzin, N. K. (2015). *Triangulation*. The Blackwell Encyclopedia of Sociology. <https://doi.org/10.1002/9781405165518.wbeost050.pub2>
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (Eds.). (2011). *The Sage handbook of qualitative research*. Sage Publications. Edmonds, W. & Kennedy, T. (2017) (Eds.), *An applied guide to research designs*. Sage. Fielding, N.G. (2012). *Triangulation and mixed methods designs: Data integration with new research technologies*. *Journal of Mixed Methods Research*, 6(2), 124-136. <https://doi.org/10.1177/1558689812437101>
- Goetz, J., & Lecompte, M. (1988). *Etnografía y diseño cualitativo en investigación cualitativa*. Morata. Greene, J. C. (2007). *Mixed methods in social inquiry*. Jossey-Bass. Greene, J. C., Caracelli, V. J., & Graham, W. F. (1989). *Toward a conceptual framework for mixed-method evaluation designs*. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 11(3), 255-274. <https://doi.org/10.3102/01623737011003255>
- Guba, E., & Lincoln, Y. S. (2005). *Paradigmatic controversies, contradictions, and emerging confluences*. En N. K. Denzin, & Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research (3rd Ed.)*, pp. 191-215. Sage Publications. Hai-Jew, S. (2015). *Enhancing qualitative and mixed methods research with technology*. Hershey, PA: Information Science reference. IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-4666-6493-7>
- Harwell, R. (2014). *Research design in qualitative/quantitative/mixed methods*. In F.C. Clifton, & C.S. Ronald (Eds.), *The Sage handbook for research in education: pursuing ideas as the keystone of exemplary inquiry* (pp. 147-164). Sage. <https://doi.org/10.4135/9781483351377>
- Hesse-Biber, S. N. (2010). *Mixed methods research: Merging theory with practice*. Guilford Press. Hesse-Biber, S., & Griffin, A.J. (2013). *Internet-mediated technologies and mixed methods research: Problems and prospects*. *Journal of Mixed Methods Research*, 7(1), 43-61. <https://doi.org/10.1177/1558689812451791>
- Litchman, M. (2011). *Qualitative Research in Education: A User's Guide*. Sage Publications. Maxwell, J. A. (2008). *Designing a qualitative study*. En L. Bickman, & D. J. Rog (Eds.), *Handbook of applied social science research methods* (pp.214-253). Sage. Maxwell, J. A. (2015). *Expanding the history and range of mixed methods research*. *Journal of Mixed Methods Research*, 10(1), 12-27. <https://doi.org/10.1177/1558689815571132>
- Merriam, S. B. (2002). *Introduction to qualitative research. Qualitative research in practice: Examples for discussion and analysis*, 1(1), 1-17. Recuperado de <https://cutt.ly/7rdbvB>
- Mertens, D. M. (2010). *Philosophy in mixed methods teaching: The transformative paradigm as illustration*. *International Journal of Multiple Research Approaches*, 4(1), 9-18. <https://doi.org/10.5172/mra.2010.4.1.009>
- Miles, M. B., Huberman, A. M., & Saldaña, J. (2014). *Qualitative data analysis: A methods sourcebook and the coding manual for qualitative researchers (3rd Ed.)*. Sage Publications. <https://doi.org/10.1080/10572252.2015.975966>
- Ravitch S. M., & Riggan, M. (2016). *Reason and rigor: How conceptual frameworks guide research (2nd Ed.)*. SAGE Publications. Stake, R. F. (1995). *The art of Case Study Research*. Sage Publications. Stake, R. F. (1998). *Investigación con estudio de casos*. Ediciones Morata Stake, R. E. (2005). *Qualitative case studies*. En N. K. Denzin, & Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research (3rd Ed.)* (pp. 443-466). Sage. Stake, R. E. (2010). *Qualitative Research: Studying How things work*. The Guilford Press. Strauss, A., & Corbin, J. (2002) *Bases de la Investigación Cualitativa. Técnicas y Procedimientos para Desarrollar la Teoría Fundamentada*. Editorial Universidad de Antioquia. Recuperado de <https://cutt.ly/VrdbFQJ>
- Shenton, A. K. (2004). *Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects*.

Education for information, 22(2), 63-75. <https://doi.org/10.3233/EFI-2004-22201> Tashakkori, A., & Teddlie, C. (2010). Sage handbook of mixed methods in social& behavioral research. Sage. <https://doi.org/10.4135/9781506335193>

Walsh, D., & Downe, S. (2006). Appraising the quality of qualitative research. Midwifery, 22(2), 108-119. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2005.05.004>

Yazan, B. (2016). Three approaches to case study methods in education: Yin, Merriam, and Stake. The Qualitative Report, 20(2), 134-152. Recuperado de <https://nsuworks.nova.edu/tqr/vol20/iss2/12>

Yin, R. K. (2011). Qualitative research from start to finish. Guilford Press.

Recomendacións
Materias que se recomenda ter cursado previamente
Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Materias que continúan o temario
Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías